

Kontaktperson:

Sofi Almqvist, Geoforum Sverige

[sofi.almqvist@geoforum.se](mailto:sofi.almqvist@geoforum.se)

070-321 64 88

# Geoforum Sveriges yttrande om betänkandet Koordinatbestämda fastighetsgränser (SOU 2025:80)

Regeringskansliet efterfrågar synpunkter på betänkandet Koordinatbestämda fastighetsgränser (SOU 2025:80). *Diarienummer: Ju2025/01509*

Geoforum Sverige genomförde en workshop om betänkandet Koordinatbestämda fastighetsgränser (SOU 2025:80) den 10 december 2025, med deltagande från kommuner, regioner, statliga myndigheter och företag. Under workshopen gavs en genomgång om betänkandet av särskild utredare Bengt Kjellsson, Regeringskansliet och därefter diskuterades betänkandet i grupper. Resultatet från gruppdiskussionerna tillsammans med medlemmars och styrelsens input, har använts som underlag till detta remissvar.

## Sammanfattande ställningstagande

Digitalt användbar fastighetsinformation är nödvändig för en datadriven offentlig förvaltning och hela samhället. Den varierande, och ofta dåliga, datakvaliteten i dagens fastighetsgränser behöver åtgärdas. Därför välkomnar Geoforum Sverige förslagen i SOU 2025:80.

**Det är en angelägen reform** som inte får dröja. Digitalt användbara fastighetsgränser är nödvändiga för ett digitaliserat Sverige och datadrivna arbetssätt.

**Genomförandet behöver organiseras** så att reformen kan genomföras säkert och i rimlig tid.

**Staten behöver medfinansiera.** Reformen är en nödvändig investering som skapar bred och långsiktig samhällsnytta.

**Använd lärande arbetssätt.** Inled med en pilotfas. Övergången är tekniskt, juridiskt och praktiskt komplicerad samtidigt som den måste bli säker och bra.

## Övergripande synpunkter

Koordinatbestämda och rättsligt tillförlitliga fastighetsgränser är en grundförutsättning för ett digitaliserat, rättssäkert och effektivt samhälle. De utgör ett grunddata för samhällsbyggnad, areella näringar, fastighetsrätt, beskattning, miljöarbete, infrastruktur, krisberedskap samt för utveckling och användning av artificiell intelligens (AI).

Den varierande och ofta otillräckliga kvaliteten i dagens fastighetsgränser innebär både rättsliga och praktiska risker. Digitala gränser hanteras i dag ofta av markägare, myndigheter och IT-system som om de

hade rättsverkan, trots att så inte är fallet. Detta leder till att beslut och verksamheter som baseras på dessa koordinater även kan beröra delar av andra fastigheter än avsett. Osäkerheten leder till onödiga kostnader, förseningar och konflikter. Det begränsar också möjligheterna till datadrivna arbetssätt, datadelning och AI-baserade analyser. Mot denna bakgrund ser Geoforum reformen som en strategiskt viktig investering i Sveriges digitala infrastruktur.

Samtidigt är det en komplex reform med svårförutsägbara risker samt höga krav på teknik, kompetens och förståelse. Det ställer krav på genomförandet.

Geoforum tillstyrker därför utredningens huvudsakliga inriktning, men betonar att reformen kräver statligt ansvarstagande, tydlig nationell styrning och ett sammanhållet genomförande för att nyttorna säkert ska kunna realiseras i hela landet i rimlig tid.

## **Staten behöver bidra – koordinatbestämda fastighetsgränser är en nationell investering**

För att reformen ska kunna genomföras skyndsamt, rättssäkert och likvärdigt krävs statlig finansiering och ett tydligt ansvar. Koordinatbestämda fastighetsgränser utgör systemkritisk digital infrastruktur, jämförbar med andra grundläggande samhällssystem.

Regeringens pågående arbete med att stärka myndigheternas användning av data och AI har höga ambitioner. Man uttrycker att " *Sverige ska vara ledande i användningen av AI....* "... " *För att digitaliseringen i offentlig sektor ska kunna accelerera krävs ett grundligt arbete med att skapa tillförlitlig data.* " <sup>1</sup>.- Geoforum delar denna syn och påminner om att fastighetsgränser är ett sådant grunddata som behöver vara tillförlitligt. Bristande datakvalitet riskerar att undergräva både rättssäkerhet och effektivitet i framtida digitala tjänster och automatiserade beslut.

Geoforum betonar att kostnaderna för reformen uppstår tidigt och lokalt, typiskt hos markägare och lantmäterimyndigheter, medan nyttorna realiseras brett i samhället och över lång tid. Detta motiverar statliga insatser och statlig delfinansiering i genomförandet.

## **Organisation för genomförandet**

Geoforum delar utredningens bedömning att förslagen om koordinatbestämda fastighetsgränser innebär en genomgripande förändring med betydande samhällsekonomisk potential.

Geoforum anser därför att reformen bör ledas av en **nationellt samordnad och brett förankrad genomförandeorganisation**, med uppdrag att stödja, följa och vid behov justera införandet av koordinatbestämda fastighetsgränser.

Inom ramen för ett sådant organiserat genomförande bör ett **inledande pilot i begränsad skala** ingå. Syftet är att tidigt samla erfarenheter från praktisk tillämpning och säkerställa att regelverk, arbetssätt och tekniska lösningar fungerar ändamålsenligt innan införandet får fullt genomslag. Ett sådan pilot bör ses som en del av ett lärande genomförande, inte som ett avgränsat eller parallellt projekt. Ett lärande genomförande med inledande pilotfas är särskilt viktigt mot bakgrund av reformens rättsverkande konsekvenser.

En genomförandeorganisation bör därutöver:

- samla berörda statliga myndigheter, kommuner, regioner samt relevanta aktörer inom näringsliv och akademi.
- säkerställa gemensam tolkning av regelverket och likvärdig tillämpning i hela landet,

---

<sup>1</sup> <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2025/12/regeringen-ger-ai-uppdrag-till-over-100-myndigheter/>

- samordna metodutveckling, standardisering och tekniska förutsättningar,
- löpande följa upp genomförandet och bidra till kunskapsuppbyggnad
- fungera som länk mellan reformens juridiska utformning och dess praktiska tillämpning i samhällsbyggnads- och digitaliseringsprocesser.

Geoforum menar att ett organiserat och stegvis genomförande stärker rättssäkerheten, minskar risken för oönskade konsekvenser och ökar förutsättningarna för att reformens nyttor realiseras på ett likvärdigt och effektivt sätt i hela landet.

Geoforum föreslår därför att regeringen i den fortsatta beredningen tar fram ett tydligt uppdrag att etablera en sådan genomförandeorganisation i god tid före reformens ikraftträdande.

## **Koordinatbestämda fastighetsgränser som grund för digital samhällsbyggnad**

Geoforum delar utredningens bedömning att dagens ordning med kartbaserade, men rättsligt osäkra, fastighetsgränser innebär betydande risker. Medlemmar inom kommuner, statliga myndigheter och näringsliv vittnar om att osäkra gränser försvårar planering, genomförande och förvaltning.

Koordinatbestämda fastighetsgränser skapar förutsättningar för:

- ökad rättssäkerhet och tydlighet,
- bättre samspel mellan planprocess, fastighetsbildning och bygglov,
- tillförlitliga digitala beslutsunderlag,
- långsiktig kvalitet i nationella geodata,
- ökad grad av datadrivna arbetssätt och AI-stöd

Geoforum ser därför reformen som en nödvändig modernisering av fastighetssystemet i en digital tid.

## **Koordinatbestämning i samband med detaljplanering**

Geoforum är i grunden positivt till förslaget att fastighetsgränser inom grundkarteområdet ska redovisas med rättsverkande koordinater i samband med detaljplanering. Detta bedöms kunna bidra till:

- smidigare och mer förutsägbara planprocesser,
- minskad risk för sena konflikter i genomförandeskedet,
- tydligare ansvarsfördelning mellan planering och fastighetsrätt.

Samtidigt vill Geoforum betona vikten av proportionalitet och tydlig nationell vägledning. Flera medlemmar, särskilt från mindre kommuner, har uttryckt oro för ökade kostnader och otydlighet kring omfattningen av kraven.

Geoforum anser därför att:

- tillämpningen bör vara behovs- och nyttostyrd,
- nationell vägledning bör klargöra ambitionsnivåer i olika planeringssituationer,
- statliga stöd- och samverkanslösningar bör övervägas för att motverka ojämlika konsekvenser mellan kommuner.

## **Överenskommelser om koordinatbestämning av fastighetsgränser**

Geoforum ser positivt på möjligheten till överenskommelser som ett flexibelt verktyg för att successivt höja kvaliteten i fastighetsregistret. Samtidigt identifieras flera risker som behöver hanteras för att säkerställa rättssäkerhet och långsiktig kvalitet.

Särskilt uppmärksammas:

- risken för obalans mellan parter,
- osäkerhet kring mätmetod, noggrannhet och lägesosäkerhet,
- framtida tolkningsproblem om olika typer av gränsmarkeringar samexisterar.

Geoforum betonar därför att:

- Lantmäteriets prövning och kontroll är avgörande,
- tydliga nationella riktlinjer för kvalitet, metadata och dokumentation behövs,
- digitala e-tjänster ska ge alla parter likvärdiga förutsättningar och god information,
- riktade informationsinsatser till fastighetsägare är nödvändiga,
- försöksverksamhet och kontinuerlig uppföljning bör ingå i genomförandet.

## **Koordinatbestämning av 3D-fastigheter**

Geoforum noterar att utredningen inte behandlar koordinatbestämning av 3D-fastigheter, trots att dessa blir allt vanligare i tät stadsbebyggelse och komplex infrastruktur. Avsaknaden av en digitalt och rättsligt robust lösning för 3D-fastigheter riskerar att begränsa framtida planering, förvaltning och utveckling av digitala tvillingar och AI-baserade analyser.

Geoforum föreslår därför att en kompletterande utredning genomförs med syfte att skapa förutsättningar för koordinatbestämning även av 3D-fastigheter.

## **Roller, ansvar och resurser**

En avgörande fråga för reformens genomförande är resurs- och kompetensförsörjningen. Medlemmar har pekat på:

- ökat tryck på lantmäterimyndigheterna,
- brist på mät- och geodetisk kompetens,
- otydliga roller mellan kommuner och statliga myndigheter.

Geoforum betonar behovet av ett sammanhållet och planerat genomförande i nära samverkan mellan berörda aktörer, med tydligt ansvar för kvalitet, långsiktig förvaltning och digital tillgänglighet i den nationella fastighetsinformationen.

## **Fastighetsregister och registerkarta**

Det behöver säkerställas att informationen blir entydig, begriplig och enkel att hantera. Hur data hanteras i fastighetsregister och registerkarta behöver därför prövas i fortsatt arbete. Fastighetsregister och registerkarta kan behöva utvecklas vidare.

## **Långsiktig datahantering.**

I registerhållningen behöver dokumentation om noggrannhet, versionshantering, historik, spårbarhet och övriga metadata säkras så att framtida användare kan förstå hur och på vilka grunder gränser har koordinatbestämts.

## **Redundans i koordinathantering**

Koordinaterna kommer att få stor betydelse när fysiska gränsmarkeringar saknas. För säkerhet, beredskap och totalförsvar krävs därför en robust och redundant hantering av koordinater. Geoforum föreslår att regeringen låter utreda och förbereda kompletterande metoder för koordinatframställning

och användning vid ett bortfall av satellitbaserade system eller cyberangrepp. Dessa kompletterande metoder bör i så fall kunna användas som en generell förmåga i samhället.

### **Kommun- och länsgränser samt andra rättsligt fastställda gränser**

Geoforum noterar att koordinatbestämning även påverkar kommun- och länsgränser samt andra rättsligt fastställda gränser där dessa sammanfaller. För att säkerställa en enhetlig och rättssäker tillämpning bör regeringen överväga en särskild satsning på koordinatbestämning av dessa gränser.

## **Reformen bidrar till Geoforums sju punkter för att stärka Sveriges förmåga till geografisk digitalisering**

Geoforum Sverige har arbetat fram sju punkter för att Sverige ska ta tillvara potentialen i geodata och digitalisering. Nedan beskrivs hur reformen bidrar till dessa punkter.

### **Nationell vision och politiskt ledarskap**

Geoforum ser SOU 2025:80 som ett konkret uttryck för behovet av tydligt politiskt ledarskap inom geodataområdet. Reformen bör ingå i en samlad nationell vision och handlingsplan för geodata och digitalisering, i linje med regeringens digitaliseringspolitik och den nationella strategiska planen för geodata.

### **Ökade investeringar i geodata och säker digital infrastruktur**

Koordinatbestämda fastighetsgränser utgör en systemkritisk komponent i Sveriges digitala infrastruktur. Geoforum delar utredningens bedömning att reformen är samhällsekonomiskt lönsam, men betonar att statliga insatser är nödvändiga för att möjliggöra ett skyndsamt, robust och likvärdigt införande.

### **Öppna, standardiserade och avgiftsfria data som möjliggör innovation**

Reformens fulla nyttopotential uppnås först när koordinatbestämda fastighetsgränser tillhandahålls öppet, standardiserat, avgiftsfritt i den utsträckning säkerhetsaspekter tillåter, och enkelt kan kombineras med andra geodata. Detta är en förutsättning för innovation, AI-utveckling och näringslivets konkurrenskraft.

### **Finansiering som speglar bred samhällsnytta**

Geoforum delar principen att kostnader bör bäras där nyttor uppstår, men konstaterar att nyttorna av reformen är samhällsövergripande medan kostnaderna ofta är koncentrerade. Staten bör därför ta ett tydligt ansvar för finansiering, särskilt för nyttor kopplade till rättssäkerhet, säkerhet och effektiv offentlig förvaltning.

### **Moderna och digitaliseringsvänliga regelverk**

Geoforum välkomnar att utredningen moderniserar regelverket så att fastighetsgränser kan fungera i en digital och datadriven förvaltning. Reformen är ett gott exempel på hur juridiken kan stärka rättssäkerheten och samtidigt möjliggöra automatisering och datadelning.

### **Kompetenslyft för geodata**

Geoforum betonar behovet av samordning, gemensamma kvalitetsprinciper och långsiktiga satsningar på utbildning och kompetensförsörjning inom geodata, juridik och digitalisering.

## Avslutande synpunkter

Geoforum Sverige ser SOU 2025:80 som ett viktigt och nödvändigt steg mot ett mer robust, rättssäkert och digitalt fastighetssystem. Med ett målmedvetet genomförande kan reformen bidra till ökad effektivitet, minskade konflikter, stärkt digital innovation och förbättrade förutsättningar för datadrivna arbetssätt och AI i offentlig sektor.

Geoforum tillstyrker i huvudsak utredningens inriktning och uppmanar regeringen att gå vidare med förslagen, med särskilt fokus på genomförande och långsiktigt statligt ansvar. Geoforum bidrar gärna fortsatt i dialog och samverkan.

Sofi Almqvist  
VD Geoforum

Patrik André  
Ordförande Geoforum

(Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.)

### ***Om Geoforum Sverige***

*Geoforum Sverige är en nationell intresseorganisation som verkar för smart och hållbar samhällsutveckling genom geodata och digitalisering.*

*Vi representerar runt 200 organisationer från offentlig sektor, näringsliv och akademi. Våra medlemmar samlar in, producerar, förädlar, analyserar och visualiserar geodata – data kopplade till en plats.*